

Inzichten

30 juni 2025

De juiste prijs en eerlijke voorwaarden: zeker bij openbare aanbestedingen

Auditkwaliteit heeft de voortdurende aandacht van de *Belgian Audit Oversight Board*¹ (hierna 'de BAOB'); deze mag nooit dalen ten koste van de gebruikers van financiële informatie. Alle bedrijfsrevisorenkantoren moeten erover waken om voldoende tijd en middelen aan hun controles te besteden. Dit vormt het speerpunt van het toezicht van de BAOB.

De bedrijfsrevisor heeft een missie van openbaar belang. Als de bedrijfsrevisor er niet in slaagt om het vereiste tijdsbudget door te rekenen aan zijn cliënt, mag dit niet leiden tot onvoldoende werkzaamheden, en, daaruit voortvloeiend, slechte auditkwaliteit en het risico op misleidende controleverklaringen. Onbetrouwbare controleverslagen ondermijnen het wezen zelf van het beroep.

Dit risico wordt versterkt bij deelname door de bedrijfsrevisor aan overheidsopdrachten met wat gepercipieerd wordt als 'onrealistische erelonen of voorwaarden'.

Uit de dialogen van de voorgaande jaren blijkt dat de sector als een belangrijk en laakbaar probleem percipieert dat sommige confraters in het kader van overheidsopdrachten offertes indienen met onredelijke prijsvoorwaarden in een poging de overheidsopdracht op onrechtmatige wijze binnen te halen. De prijsvoorwaarden worden als onredelijk aangemerkt omdat zij onmogelijk kunnen toelaten om de auditkwaliteit te waarborgen met naleving van het wettelijk en reglementair kader. Ze worden door de sector ervaren als een vorm van deloyale concurrentie.

Deze praktijken kunnen de auditkwaliteit in het gedrang brengen ten nadele, vooreerst van de aanbestedende overheid en het publiek, maar ook van eerlijke marktspelers. Deze praktijken ondermijnen het vertrouwen in het beroep van de bedrijfsrevisor. Deze gedragingen kunnen bovendien de ethische regels over eerlijkheid en waardigheid schenden.

¹ Het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (artikel 32 wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren).

Zoals aangekondigd in zijn actieplan 2025, waakt de BAOB over een kwaliteitsvolle dienstverlening door de bedrijfsrevisor met inbegrip van de vereiste auditkwaliteit en geeft jaarlijks aandacht aan de door de bedrijfsrevisoren in rekening gebrachte honoraria voor controles in het kader van de kwaliteitscontroles.

Op basis van de data in de *Auditors Annual Cartography* en andere bronnen kan de BAOB opdrachten identificeren waar atypische erelonen worden toegepast. De erelonen kunnen voor de BAOB als risico-knipperlicht fungeren met een mogelijk (verhoogd) risico dat de vereiste auditkwaliteit niet wordt behaald, om over te gaan tot een verdere analyse.

Klachten en meldingen van klokkenluiders kunnen de BAOB helpen bij het uitvoeren van zijn thematische controles gericht op onredelijk lage erelonen en oneerlijke voorwaarden binnen het kader van openbare aanbestedingen. In het kader van zijn thematische controle-aanpak zal de BAOB niet elke ingediende klacht of melding over dit thema afzonderlijk onderzoeken, maar wel deze gebruiken als input voor een relevante steekproef ter beoordeling van de auditkwaliteit.

1. Niemand is gebaat met een *race to the bottom*

Gezonde concurrentie is gebruikelijk in elk vrij beroep, waarbij de eerlijke prijszetting voor verstrekte diensten een belangrijk onderdeel is.

In de afgelopen jaren kwam tijdens de dialogen met de sector herhaaldelijk het pijnpunt naar voren over de onrealistische erelonen die sommige deelnemers in het kader van openbare aanbestedingen opgeven om de opdracht te verkrijgen.

Deze zogenaamde onrealistische '**dumping**'-prijzen, die de werkelijke economische kosten van een kwaliteitsvolle dienstverlening met respect voor het wettelijke en reglementair kader niet weerspiegelen, kunnen leiden tot **ernstige kwaliteitsproblemen**.

Een onrealistische prijszetting of het verstrekken van onjuiste informatie in de openbare aanbesteding (vb. over een onrealistisch hoog aantal te presteren uren) is bovendien **in strijd met de ethische regels en met de kantoorqualiteitsnorm ISQM1² omdat het de auditkwaliteit ondermijnt**. Dit zorgt voor

² Het openbaar belang is gediend met het op consistente wijze uitvoeren van opdrachten die gekenmerkt zijn door kwaliteit. De opzet, implementatie en werking van het kwaliteitsmanagementsysteem overeenkomstig ISQM1 maken het mogelijk om op consistente wijze opdrachten gekenmerkt door kwaliteit uit te voeren door aan het kantoor een redelijke mate van zekerheid te verschaffen dat de doelstellingen van het kwaliteitsmanagementsysteem, zoals uiteengezet in ISQM1.14 worden bereikt. De link met de component 'Middelen': bij een te lage prijszetting kunnen er te weinig beschikbare middelen zijn om de audit kwalitatief uit te voeren; met de component 'Governance en leiderschap': *commitment to quality* wordt ondermijnd door verstrekken van onjuiste info en met de component 'Relevante ethische voorschriften': schending integriteit.

oneerlijke concurrentie tussen bedrijfsrevisoren, wiens *assurance*-opdracht, in de eerste plaats en in het algemeen belang, moet steunen op kwaliteit.

2. De juiste prijs is niet noodzakelijk de laagste prijs

Openbare aanbestedingen hebben als doel om de opdrachtgever een juiste prijs te bieden voor een kwaliteitsvolle dienst. **Kwaliteit is de absolute basisvoorwaarde voor het aanbieden van *assurance* of andere diensten met betrekking tot de financiële en niet-financiële rapportering.**

De aanbestedende instelling zou redelijkerwijze een belangrijk deel van de winnende score moeten baseren op kwaliteit. Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) meent terecht dat het prijscriterium als hét enige gunningscriterium niet overeenstemt met de aard van de intellectuele diensten die vereist zijn in het kader van het mandaat van de commissaris.

Hoe kwaliteit meten? Sinds enkele jaren biedt het IBR verschillende bestekmodellen aan³. **Methodologie, specialisatie, en eventuele kennis van de sector en ervaring zijn gunningscriteria waarmee, naast het prijscriterium, rekening is te houden bij de aanstelling van een bedrijfsrevisor als commissaris.**

De verwachte te presteren werkelijke uren (in plaats van onrealistisch lage of hoge schattingen), de over de laatste 3 jaar gevolgde opleidingen (aantal uren en onderwerpen), het aantal mandaten dat het bedrijfsrevisorenkantoor per audit FTE uitvoert en eventuele auditkwaliteitsindicatoren (*Audit Quality Indicators, AQI*)⁴ kunnen nuttige inzichten bieden in hoe ernstig een bedrijfsrevisor kwaliteit hanteert. Daarbij moet de bedrijfsrevisor waarheidsgetrouwe en eerlijke informatie aanreiken.

3. De BAOB waakt over onrealistisch lage erelonen

De BAOB besteedt jaarlijks aandacht aan de door de bedrijfsrevisoren in rekening gebrachte honoraria voor hun opdrachten, als onderdeel van de kwaliteitscontroles. Ook de data in de *Auditors Annual Cartography* worden onder meer met dat doel geanalyseerd.

Het behoort niet tot de wettelijke opdracht van de BAOB om ereloonsschalen aan te reiken of prijsregulering toe te passen, noch om op te treden als concurrentiewaakhond.

Desondanks waakt de BAOB wel over onrealistisch lage erelonen die redelijkerwijze niet toelaten om een kwaliteitsvolle dienstverlening te waarborgen. Zeer (of te) lage honoraria vormen een risicofactor die de BAOB opneemt in het risicoprofiel van de bedrijfsrevisorenkantoren en in zijn risicogestuurde controle-aanpak.

³ De modellen van bestekken zijn raadpleegbaar op de website van het ICCI, op:

<https://www.icci.be/nl/rechtspraak/jurisprudence-detail-page/model-van-bijzonder-bestek>

⁴ Sommige bedrijfsrevisorenkantoren berekenen auditkwaliteitsindicatoren en publiceren deze in hun transparantieverslag. De indicatoren moeten uiteraard pertinent en waarheidsgetrouw zijn en steunen op een aanwijsbare pertinente berekeningsmethodologie.

4. De BAOB waakt over manifest onredelijke voorwaarden

Bedrijfsrevisoren die een opdracht verkrijgen door bewust valse informatie te verstrekken, schenden artikel 29 van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren. Zij handelen op een wijze die een bedrijfsrevisor onwaardig is en misleiden de (potentiële) klant over de dienstverlening.

Een voorbeeld hiervan is het aangeven in de offerte om een buitengewoon aantal uren te zullen presteren waarvan elke redelijke bedrijfsrevisor weet dat dit aantal onrealistisch, want manifest te hoog, is. Dit is des te problematischer als de daadwerkelijke gepresteerde uren (ver) afwijken van het aantal uren dat in de offerte is vermeld, nadat de opdracht is gegund.

Het is raadzaam voor de aanbestedende instelling om een offerte met een buitengewoon aantal uren kritisch te beschouwen en, bij gunning van de opdracht, na de dienstverlening bewijs op te vragen van de daadwerkelijke gepresteerde uren.

5. Meldt misbruiken als klager of anonieme klokkenluider

Als u misstanden ziet waarbij u meent dat uzelf, uw kantoor of een confrater benadeeld is door wat hij of zij ervaart als een vorm van oneerlijke concurrentie op basis van onrealistische erelonen die redelijkerwijze niet toelaten de opdracht met in acht name van het wettelijke en reglementaire kader te vervullen, of manifest onredelijke voorwaarden, dan kan u de BAOB helpen door de zaak op zijn radar te brengen.

Dien een klacht in bij de BAOB⁵ en meldt de informatie zo objectief mogelijk met identificatie van de betrokken partijen, de openbare aanbesteding (vb. het nummer), de door u en anderen geboden prijs of voorwaarden en uw bedenkingen hierover. Vertel ons kort waar het op staat.

Een klacht indienen bij de BAOB kan:

- **per e-mail:** info@ctr-csr.be
- **per post:** BAOB, Congresstraat 12-14 te 1000 Brussel.

Uw klacht moet de BAOB in staat stellen om de gemelde feiten te onderzoeken. U beschrijft alle relevante feiten nauwkeurig en voldoende gedetailleerd en voegt, zo mogelijk, documenten toe die de door u beschreven feiten kunnen ondersteunen. In het licht van het thema zijn het aanbestedingsnummer, de naam van het mandaat, uw bod en het winnende bod en uw ervaring nuttige elementen.

⁵ Meer informatie vindt u op onze webpagina <https://www.ctr-csr.be/nl/ctr-csr/faq/klachten>.

Schroom om onder eigen naam een klacht bij de BAOB in te dienen? Word klokkenluider.

U kan perfect (1) een anonieme melding doen, of, (2) een nominatieve melding met vraag om als klokkenluider behandeld te worden (wat ons toelaat u te identificeren en, desgewenst, u te contacteren om meer informatie te vernemen): de BAOB doet er alles aan om uw identiteit geheim te houden. Meer informatie vindt u op onze webpagina [Klokkenluiders | CTR](#)⁶.

Wenst u een klokkenluidersmelding te doen? Dit kan:

- **per webformulier:** [Contactpunt Klokkenluiders](#)⁷
- **telefonisch:** 02/220 54 98, iedere werkdag tussen 9.00u-16.00u. De gesprekken worden niet opgenomen.
- **in persoon:** plan eerst een afspraak telefonisch in (02/220 54 98) of aan de hand van het [Contactpunt Klokkenluiders](#)⁸
- **per post:** vermeldt letterlijk wat volgt als geadresseerde: BAOB, Vertrouwelijk - LAK CTR, Attentie secretaris-generaal, Congresstraat 12-14 te 1000 Brussel

* * *

⁶ <https://www.ctr-csr.be/nl/ctr-csr/faq/klokkenluiders>.

⁷ <https://www.ctr-csr.be/nl/ctr-csr/contactpunt-klokkenluiders-ctr>

⁸ <https://www.ctr-csr.be/nl/ctr-csr/contactpunt-klokkenluiders-ctr>